

ASPECTES MÈDICS EN TESTAMENTS RURALS

CAMPS i CLEMENTE, Manuel

CAMPS I SURROCA, Manuel

RESUM: L'anàlisi del contingut dels testaments permet conèixer molts aspectes i detalls de la vida de qui el fa. S'analitzen alguns documents d'aquest tipus, principalment del segle XVIII, atorgats per sanitaris (cirurgians, metges, apotecaris, veterinaris) de la plana de Lleida, principalment d'Alcarràs. Es destaquen els de Jaume Nuet, metge, Josep Trilla, veterinari i alguns membres de la família Companys, també d'Alcarràs.

Paraules clau: testaments, segle XVIII, Lleida, Alcarràs, Jaume Nuet, Ramon Companys, Josep Trilla.

RESUMEN: El análisis del contenido de la documentación testamental permite conocer muchos aspectos y detalles de la vida del testador. Se analizan algunos documentos de este tipo, principalmente del siglo XVIII, otorgados por sanitarios (cirujanos, médicos, farmacéuticos, veterinarios) de la zona de Lleida, principalmente de Alcarràs. Se destacan los de Jaume Nuet, médico, Josep Trilla, veterinario, y algunos miembros de la familia Companys, de Alcarràs.

Palabras clave: testamentos, siglo XVIII, Lleida, Alcarràs, Jaume Nuet, Ramon Companys, Josep Trilla.

*

El testament o última voluntat és potser el document més transcendent de la vida d'una persona, sovint malalta. La majoria de testaments, codicils i últimes voluntats es feien quan el testador es trobava al llit malalt i temia la mort. Però conservava encara el seny, la memòria i la paraula.

El malalt, tal com ho expressava el preàmbul del document, considerava que les coses d'aquesta vida són transitòries, caduques i sense substància, i en el fons del seu pensament fluïa la idea de que per a aconseguir guanyar-se el cel era fonamental repartir amb encert i justícia els seus béns materials entre els seus descendents.

Un exemple de preàmbul del document que expressa aquestes idees és el següent: *“Estan en lo llit detengut de malaltia corporal empero en mon bon enteniment sana memoria y clara locuela, volen disposar dels bens temporals per poder millor alcanzar los espirituals, fas y ordeno en mon ultim testament en lo modo y forma seguent”*.

Habitualment, el testament es feia davant el rector de la parròquia i aquest s'assabentava del seu contingut, sense secrets. No obstant això, en alguna ocasió el testador volia conservar el secret i que aquest solament fos revelat després de la seva mort. Era el testament tancat o clos.

El doctor Jaume Nuet, d'Alcarràs, va testimoniar un d'aquests testaments l'any 1779. El testador era el prevere beneficiat de la parròquia, el qual, trobant-se malalt a casa seva i sense saber si moriria de la malaltia que l'afectava, ja havia ordenat el seu últim testament, el qual es trobava contingut en una plica que tenia a les mans, la qual va lliurar al rector perquè quan el seu cos fos cadàver i no abans, l'obris i manifestés les seves últimes voluntats.

Era habitual que el testador, si es donava el cas, manés que els hereus cobressin tot allò que li devien.

En alguns casos, aquesta voluntat tenia com a finalitat que amb els diners cobrats l'hereu podés fer front als deutes que el testador havia adquirit amb els sanitaris que l'havien atès. Per exemple, Carles Buisson, natural de “Sant Buseli”, del bisbat de “Gallat”, va ordenar que li fossin cobrats tots els deutes que constaven en una memòria i que els diners obtinguts servissin per pagar el que devia al doctor, a l'apotecari i al llogador de la casa on vivia (1679).

En altres ocasions, la majoria, el testador volia que el que li devien fos cobrat per l'hereu sense cap indicació de la destinació dels diners obtinguts. És el cas, per exemple, del cirurgjà Ramon Companys en encarregar al seu fill Faust que cobrés el que li devien de cures de cirurgia que havia fet.

De vegades, la preocupació de pagar els deutes mèdics era molt forta. Ho era tant, que fins i tot en el cas que els hereus no complissin aquesta voluntat del testador, aquest els desheretava: *“es ma voluntat que se deguen tambe pagar los gastos pochos o molts haure fet en la malaltia”* (1746).

En aquest últim cas, el testador va repartir els seus béns entre tres nebots que tenia, però amb la condició que aquests havien de pagar totes les despeses de funerària,

misses i malaltia. En cas d'incompliment, va donar poder als marmessors per vendre els béns i pagar amb els diners obtinguts aquestes despeses mèdiques i espirituals.

El desig d'acabar amb els dutes i quedar-se amb la consciència tranquil·la abans de morir, com veiem, era important. El testador ho solia expressar d'una forma genèrica, encara que en ocasions ho feia amb molt detall.

Aquest detallisme l'observem, per exemple, en un cas de l'any 1783. El testador volia, especialment, que l'hereu pagués tretze doblons al rambler per una mula que li havia comprat; setanta cinc lliures a Ribes, de Torres de Segre; dotze lliures de cera a la botiga de Barceló; dotze lliures al que li va vendre els porcs; cinc lliures, catorze sous i sis doblons al senyor rector; set pessetes i mitja a Martí Sellés; l'import d'una fanega de mongetes a Monfort, de Fraga; l'import de mitja càrrega d'ordi a un esparter de Lleida; quatre pessetes al marxant Clement; la quantitat que correspongués al marxant Anton, de Torres de Segre; una conducta endarrerida a l'apotecari i, al veterinari, una quartera de blat; i alguna altra cosa que s'hagués pogut oblidar i semblés justa als seus executors.

Un altre aspecte que ens revelen la majoria de testaments és la qualitat del tracte del marit vers la seva muller. Generalment, la tractava molt bé. Solia expressar el seu agraïment: "dexo i llego a Mariagna Dolcet muller mia per los bons serveis que de dita tinch rebuts sinquanta lliures moneda barcelonesa" (1691).

En aquest cas, el testador volia que l'hereu l'hagués de sustentar a casa calçada i vestida, sana i malalta, amb metge i medecines, menjada i beguda segons les possibilitats de la casa. Al mateix temps ordenava que la seva muller mantingués el seu nom i que no podés alienar cap cosa de casa ni de la hisenda i, en el cas que volés disposar d'alguna cosa, no ho podés fer sense el consentiment de l'hereu.

En un testament de l'any 1773, el testador volia que encara que la seva muller es tornés a casar després de la seva mort, continués sent usufructuària fins que l'hereu es casés. A més, afegia: "i dexo a la esposa mia Madalena per lo molt amor li tinch vint i cinc lliures una vegada tan solament".

La necessitat de l'home de que la seva muller, un cop traspassat, mantingués el seu nom, que en fons vol dir mantenir la fidelitat, era un sentiment constantment expressat en els testaments: "dexo a ma muller Magdalena usufructuaria mantenint mon nom i vivint casta i honesta i no altrament" (1730).

Aquesta necessitat instintiva, essencialment biològica, no era rar que s'ampliés a la casa com a concepte. De fet, la casa aixopluga als casats, com ho són el marit i la muller.

Per això hem llegit: “dexo a ma muller Francisca Escarp i Dolcet ama i senyora del usufruit durant sa vida, i en cas de necessitat que pugue empeña i vendre se enten mantenint mon nom vivint casta i honesta i treballant en casa i per a casa i no altrament” (1736).

Un altre propòsit de defensar i protegir a la muller era que, tot i haver-la nomenada ama, senyora i usufructuària dels seus béns, el testador volia prevenir les conseqüències de les possibles discòrdies de la vídua amb l'hereu. Aleshores, li afegia drets específics. Així, en cas de discòrdia se li havia de donar un llit parat i l'hereu l'havia de mantenir allí on la muller volgués estar. A més, en el cas que ens ha permès conèixer aquest aspecte, el testador va afegir al dret de l'usufruit que havia concedit a la seva muller el de disposar de les rendes de la meitat de la vinya mentre visqués (1765).

En un altre cas semblant, de l'any 1778, la voluntat expressada pel testador era que en el cas que per algun accident la seva vídua i el seu hereu no podessin congeniar i aquella volgués viure separada, li va assignar com a lloc de residència l'habitació de baix o del primer pis de la casa; i, a més, va obligar l'hereu a contribuir anualment per al seu aliment amb sis quarteres de blat, tres quartans de mongetes o tres pixels d'oli. Però això amb la condició que la vídua es conservés vídua.

Assegurar l'alimentació de la vídua i dels descendents era molt important, fins el punt que el testador recorria a l'ampliació de drets. En un cas de l'any 1759 el testador va contemplar el dret de la vídua a poder vendre o empenyorar els béns heretats amb la finalitat de poder comprar els aliments en cas de necessitat. Però també amb la condició de mantenir-se vídua.

La gelosia del marit, en comptades ocasions era superada per la necessitat d'assegurar la bona direcció de la família després de la seva mort. Ho veiem en un cas de l'any 1781. En efecte, el marit, pel fet de considerar-ho molt convenient per a la conservació de la casa, va trencar la regla. Va voler que també en el cas de que la vídua es tornés a casar, havia de continuar vivint a casa i s'havia de sustentar dels seus béns, amb els quals s'havia de fer càrrec de la família fins que l'hereu fos capaç del govern d'aquesta.

No és estranya aquesta decisió si pensem que en aquest cas el marit hagué de fer hereu al segon fill perquè el primogènit patia un retard mental i havia arribat als quinze anys sense haver aconseguit raonar, ni havia esperança de que ho arribés a fer en el futur.

Trencant el discurs de les consideracions del testador vers la seva muller, un tema diferent que s'expressava sempre en els testaments era l'anomenat “anyal de pa i candela”, costum propi d'Alcarràs. Ho llegim així: “despres de la meva mort que sem sia

fet anyal de pa i candela com es costum en la iglesia de Alcarras” (1659); o: “quem sia portat anyal de pa i candela doble”; o: “quem sia portat anyal de pa i candela com es us i costum en Alcarras”.

Aquesta voluntat l’ordenava el testador per al seu repòs i sufragi de la seva ànima, és a dir, per a la seva salvació. Pensem que consistia a celebrar-li una missa en el seu record en els aniversaris anyals després de la seva mort amb l’aportació per part de les assistents d’un pa i una candela.

Un altre costum lligat amb l’anterior era portar farina el dia de l’enterrament: “i que lo dia del enterro aixi com es costum portar farina vull que porten cada dona un pa i candela” (1689).

Un testament interessant perquè ens revela un antic costum dels pastors de muntanya, va ser l’atorgat per un pastor de la vila de Caralps, del bisbat d’Urgell. Trobant-se a Alcarràs en la fonda de Ramon Xarles, l’1 de març de 1770 va emetre les seves últimes voluntats. Volia ser soterrat al fossar d’Alcarràs i va ordenar que fossin venudes per valor de llet, en encant públic, sis ovelles que tenia a la companyia en el terme d’Alcarràs. Els guanyats havien de servir per pagar l’enterrament i altres drets parroquials i, en el cas que en sobrés, es destinarien a dir-li misses.

Però el més interessant per a nosaltres va ser la seva voluntat que les despeses de medecines, de doctor i de cirurgià, les pagués la companyia, doncs aquesta forma de procedir era estil i pacte fet entre pastors i ramaders.

En un altre ordre de coses, la malaltia que sofria el testador determinava absolutament les seves últimes voluntats. El 30 de setembre de 1788 una dona va atorgar un codicil en el què va manifestar que donava per vàlid el testament que havia fet dotze dies abans. En el codicil ordenava, a més, que a la seva filla Magdalena, “por lo mucho que ha padecido en mi asistencia en esta enfermedad, a mas de lo que tengo mandado en mi testamento se le de un colchon o matalas, y la arca que yo traje cuando me casé, y tambien los botones de mis orejas”.

A aquesta filla li havia donat en el testament dues centes lliures barceloneses per quan es casés i, a més, dotze camises de lli, quatre llençols, dos de cànem i dos d’estopa i dos parells de coixins.

A la seva filla petita, Maria, que era la vuitena dels seus fills i era cega, li va deixar en el testament tres centes lliures barceloneses si es mantenia soltera i dues centes lliures en el cas de casar-se. Tot el demés, igual que a la seva filla Magdalena.

A finals de 1809, molts alcarrassins es trobaven refugiats a Lleida per temor als francesos. L'església d'Alcarràs estava desamparada i per això no s'hi feien les cerimònies habituals. La majoria de parroquians es trobaven al Santuari de la Verge de Butsènit, d'on també van haver d'emigrar pels francesos.

Al gener de 1810 es feien les amonestacions en el Santuari de Butsènit "adonde acuden la mayor parte de los filigrases de aquel lugar (Alcarràs) que estan dispersos por temor de los franceses".

En els testaments també es reflectia el desig de deixar els fills amb les necessitats d'assistència mèdica cobertes. Hem llegit en múltiples ocasions expressions com aquesta: "quiero que mi heredera abajo nombrada sustente en cuanto sea necesario a mi hija Gertrudis Dolcet en salud y enfermedad con médico y medicinas" (1783).

En ocasions, poques però molt reveladores de les seves creences, el testador volia ser soterrat vestit de religiós. Aquesta era la voluntat d'un testador que va ordenar ser soterrat amb el cos vestit amb l'hàbit de Sant Francesc a l'església parroquial d'Alcarràs, en la sepultura de casa seva situada davant de l'altar de Sant Sebastià (1783). Volia també que, tant l'enterrament com la celebració de l'anyal de pa i candela, fossin assistits per set sacerdots, dels quals, almenys dos, havien de ser franciscans i dos més descalços de Sant Josep. També, cinc mesos després, el testament de la seva vídua va expressar el mateix desig de ser soterrada com el seu marit. En aquest últim cas van testimoniar l'acte l'estudiant de Teologia Antoni Dolcet i el veterinari Jaume Falibert (1783).

En un testament de 1768, el marit va deixar a la seva muller una burra i una pollina amb la intenció de que es podés guanyar la vida amb més facilitat amb l'ofici que practiqués. D'altra banda, ja li havia deixat cent cinquanta lliures perquè podés disposar d'aquesta quantitat a favor dels seus fills si ho considerés necessari i tota la roba de casa per servir-se'n mentre visqués.

LLISTA DE SANITARIS

AGUSTÍ ARAGÜÉS. Apotecari d'Alcarràs, on ja el trobem l'any 1746. Era natural d'Aragüés, del bisbat de Jaca.

Va testar el 24 de setembre de 1765. Volia ser soterrat al fossar d'Alcarràs. Va confessar haver rebut de Gaspar i Jaume Gòdia la conducta corresponent a l'any 1765. Va deixar usufructuària dels seus béns a la seva muller Josepa amb la condició que mantingués el

seu nom. Nomenà hereu al seu fill Josep amb l'obligació d'haver d'acomodar els altres fills segons les possibilitats de la casa. Actuaren com ma testimonis el metge Jaume Nuet i el cirurgià Joan Costa, ambdós amb exercici a Alcarràs.

FRANCISCO BELLÍ. Cirurgià d'Alcarràs i natural d'Almenar, era fill de Pere Bellí i Lluïsa Sardí, d'Almenar, i després traslladats a Alcarràs. Vidu d'Antònia Tapiol, es va casar amb Francisca Santjoan Ros, d'Alcarràs, el 19 de desembre de 1803. L'agost de 1804 continuava a Alcarràs.

RAMON DE BORJA. Cirurgià domiciliat a Alcarràs cap a l'any 1785.

JOSEP CAMÍ. Veterinari d'Aitona. Era fill de Josep Camí i de Quitèria Rubio, domiciliats a l'Albi. Es va casar el 24 de novembre de 1794 amb Maria Nuet Gòdia, filla del metge d'Alcarràs, Jaume Nuet.

JACINTO CAPDEVILA. Metge de Torres de Segre, poble on va exercir, almenys, des de 1732 fins a 1742.

RAMON CAPDEVILA. Apotecari de la Granadella. Era fill de Josep Capdevila i de Teresa Veà, de la Granadella. Es va casar el 19 de juliol de 1808 amb Joaquina Gòdia, d'Alcarràs.

JACOBUS CAPELL. Cirurgià que testimonià un testament a Alcarràs el 10 de desembre de 1692.

RAMON COMPANYYS. Cirurgià de Lleida que exercia a Alcarràs, lloc on va testar el 2 de novembre de 1690. També va viure i va exercir a Aitona. El 16 d'abril de 1690 i el 9 de novembre de 1692, va testimoniar dos matrimonis a Alcarràs essent cirurgià i habitant d'Aitona. No obstant això, almenys els anys 1680, 1684 i 1686 vivia i exercia a Alcarràs.

Es va casar amb Mariagna Visa, d'Alcarràs, germana del discret Domingo de Visa, familiar del Sant Ofici de la Inquisició i notari de la vila d'Aitona. Van tenir una filla de nom Gràcia i tres fills: Joseph, Miquel i Fausto.

Va deixar a la seva muller usufructuària de tots els seus béns amb la condició de que no es tornés a casar. A la filla li va deixar 200 lliures barceloneses en concepte de matrimoni pagadores d'acord amb les possibilitats de la casa. En cas de que aquesta morís abans de casar-se, l'esmentada quantitat aniria destinada a l'hereu; i en el cas de casar-se i morir sense fills, de les 200 lliures n'hauria d'entregar 100 a l'hereu.

Al fill Joseph li deixà 20 lliures barceloneses per al dia que es casés. Al fill Miquel, present en l'acte del testament, li va donar 10 escuts i tota la ferramenta i llibres de cirurgia que tenia, en recompensa d'una resta de 50 quarteres de blat que li havia promès en capítols matrimonials.

Va nomenar hereu universal al seu fill Fausto. Li encarregà també cobrar uns deutes de cirurgia a Josep Escarp, que eren dos dobles de la curació d'una fractura a un fill d'aquest i una dobla per haver-li també curat a aquest fill un mal gra al braç. També li manà que cobrés al ferrer d'Alcarràs, Nicolas Franco, tres dobles per trenta sis visites i deu sagnies que havia practicat entre aquest i el seu mosso i també per haver-li aplicat unes friccions mercurials per al tractament d'una sífilis, és a dir, tal com s'expressa en el testament, "per averli donat unes suors de una malaltia galica". L'informà també que havia rebut d'aquest ferrer, a bon compte, setze quartans de blat.

FAUSTO COMPANYS arribà a ser catedràtic de Vespres de Medicina de l'estudi General de Lleida. Es va casar amb Cecília Alòs, filla del mercader de Lleida i paer tercer de la ciutat, Ramon Alòs, fill d'un pagès de Cubells.

Abans de casar-se Fausto i Cecília, el 8 de desembre de 1686 els pares de la parella van fer capítols matrimonials.

En aquests capítols, els pares de Fausto li van fer donació i hereu universal de tots els seus béns, reservant-se l'usdefruit mentre visquessin. Es van reservar també sobre els béns donats, 120 lliures barceloneses, és a dir 60 lliures cadascun d'ells, per testar. Van ordenar que Fausto havia de donar 400 lliures a Cecília per concepte de noces.

El pare de Cecília li va donar a aquesta 1.100 lliures moneda barcelonesa per al dia de la boda amb la condició que si la filla morís sense fills, solament tindria dret a la meitat i l'altra meitat l'havia de retornar al seu pare si aquest era viu. També va imposar la condició que, un cop rebudes les 1.100 lliures, la filla havia de renunciar als drets de legítima paternal i maternal.

En aquests capítols matrimonials, entre altres, van testimoniar, per la part de Cecília Alòs, el doctor en Medicina d'Alfés, Gabriel Sentís; i per la part de Fausto Companys, el cirurgjà de Lleida i oriünd de Barbastro, Joan Dargallo Marzuelo, que estava casat amb la seva germana Gràcia des del 30 de març de 1682, i el doctor en Medicina de Lleida, Francisco París.

Cecília Company i Alòs va enviudar aviat del doctor Fausto Companys i es va casar amb Josep Massart i Romeu, ciutadà honrat de Barcelona i domiciliat a Igualada, fill de

Miquel Massart i Llebre, també de Barcelona i domiciliat a Igualada, i de Teresa Romeu. Abans de la celebració del matrimoni es van fer els corresponents capítols matrimonials el 22 de setembre de 1694.

En aquests capítols, la mare de Cecília, la vídua Maria Alòs, li donà a la filla 900 lliures barceloneses pagadores el dia de les esponsalles, les quals, juntament amb les 1.100 lliures que Ramon Alòs, ja difunt, li havia donat en els capítols matrimonials del 8 de desembre de 1686 quan es va casar amb Fausto, i un censal de preu i propietat 400 lliures i pensió anual de 20 lliures, que li pagaven els hereus de Fausto, sumaven en total 2.400 lliures; i d'altra part, els baguls i roba.

Aquesta donació de la mare a la filla restava condicionada a que si la filla morís sense fills solament tindria dret a testar 1.000 lliures de les esmentades 2.400 i les restants 1.400 lliures les havia de tornar als hereus del seu pare, el difunt Ramon Alòs. També era condició que havia de renunciar, un cop rebudes les 2.400 lliures, als drets de legítima paternal i maternal.

D'altra banda, Cecília havia d'aportar de dot al futur marit Josep Massart, les esmentades 2.400 lliures per suportar millor els càrrecs del matrimoni.

MIQUEL COMPANYS. Fill del cirurgià Ramon Companys, va exercir la cirurgia a Torres de Segre. Es va casar el 4 d'abril de 1673 amb Maria Gòdia, d'Alcarràs. El 13 de novembre de 1676 actuà com a marmessor, curador i executor del testament de Joan Baró, moliner del molí dels canonges de Lleida, situat a Vilanova de Remolins, sufragània d'Alcarràs.

JOAN COSTA. Cirurgià d'Alcarràs, on hi va exercir, almenys, durant el bienni 1765-1767.

JOSEP COSTA. Consta com a doctor, casat amb Cecília Aran. Un fill seu, Francisco Costa, era natural de Seròs i estava domiciliat a Alcarràs, lloc on es va casar amb Antònia Godia el 19 de gener de 1823.

JAUME FALIBERT. Veterinari d'Alcarràs, on el trobem documentat en múltiples ocasions en dates que van des de l'any 1782 fins al 1795.

MIQUEL GALLART. Apotecari d'Alcarràs. Va testimoniar, juntament amb el mestre de primeres lletres d'Alcarràs, Joan Gras, un testament el mes de maig de 1783. El setembre de 1785 encara exercia a Alcarràs.

JOSEP GASSULL. Metge d'Alcarràs casat amb Maria Gòdia. Va exercir en aquest poble almenys des del mes de juliol de 1812 fins el mes de febrer de 1827. Abans devia haver

Manuel Camps i Clemente - Manuel Camps i Surroca

exercit a Vilanova de la Barca, ja que tenia una filla que es deia Maria i era natural d'aquest poble, la qual es va casar a Alcarràs el 1815.

FRANCISCO GIRONÈS. Mestre manescal natural d'Ascó, del bisbat de Tortosa, casat amb la fragatina Francisca Rubión. Va exercir a Alcarràs i a Torres de Segre. Un fill seu, de nom Macari, havia nascut a Torres de Segre i es va casar amb Magdalena Vernis, d'Alcarràs, el 24 de març de 1762, data en la qual el seu pare ja havia mort.

FRANCISCO LLAURADÓ. Metge que va actuar de testimoni en un testament a Alcarràs el 20 de maig de 1762.

FRANCISCO LLORET. Cirurgià d'Alcarràs, lloc on va exercir, almenys, des de 1736 fins a 1746. En un testament del 18 d'agost de 1771, va actuar com a testimoni un tal Francisco Lloret, natural d'Alcarràs. No consta que fos cirurgià. És possible que fos fill del cirurgià.

JOAN MARCOVAL. Batxiller en Medicina que exercia a Alcarràs almenys durant el període de setembre de 1755 fins l'abril de 1759. Era fill de Jaume Marcoval i de Teresa i es va casar el 22 de gener de 1756 a Alcarràs amb Maria Teresa Fàbregues.

ANDRÉS MARTÍNEZ. Cirurgià que exercia a Alcarràs almenys durant el període comprès entre setembre de 1702 i abril de 1707.

PEDRO MARTÍNEZ. Manescal de Torres de Segre, natural de Pons, fill del manescal d'aquesta vila, Pere Martínez, i de Maria Àngela, de la vila de Gualter. Es va casar el 21 de novembre de 1703 amb l'alcarrassina Francisca Gòdia.

JOSEP MATA. Cirurgià d'Alcarràs, on hi exercia el 1732.

JOAN MONGARDIO. Cirurgià d'Alcarràs, vila on hi va exercir almenys des del mes de març de 1695 fins el mes d'abril de 1699.

JOAN MORENO. Cirurgià d'Alcarràs, on hi exercia, almenys, des del mes de maig de 1691 fins el mes d'abril de 1693. Era d'Albarracín.

PEDRO MORENO. Cirurgià d'Alcarràs, natural de Fraga, fill del cirurgià Joan Moreno, d'Albarracín, i de Maria Roca, de Fraga. Es va casar el 25 de febrer de 1691 amb l'alcarrassina Teresa Labarta.

PEDRO NAVARRO. Cirurgià que actuà de testimoni en els testaments de 26 de maig de i 1 d'agost de 1688.

JAUME NUET. Metge d'Alcarràs, on apareix en múltiples ocasions dins el període comprès entre desembre de 1767 i novembre de 1802. Era natural de Talarn, del bisbat d'Urgell, on vivien els seus pares, Joan Nuet, de Lleida, i Isabel Vidal, de Tremp. Es va casar el 21 de desembre de 1767 a Alcarràs, quan era batxiller en Medicina, amb Paula Gòdia París, natural d'Alcarràs, filla de Josep Godia i de Teresa París, de la casa més rica de la vila.

El 24 de novembre de 1794, la seva filla Maria es va casar amb el veterinari d'Aitona, Josep Camí, fill de Josep camí i de Quitèria Rubio, domiciliats a l'Albi. El seu fill Jaume, l'any 1795 estudiava Farmàcia. Després, va ser mestre apotecari a Alcarràs. Es va casar a la catedral de Tarragona el 10 de desembre de 1801 amb Josepa Blanch Bresolí, natural de Vilanova de la Barca i mestra a Tarragona.

El pare del doctor Jaume Nuet, Joan Nuet, quan ja era vidu i residia a Alcarràs, el 10 d'octubre de 1781 va fer el testament, on va deixar escrit que volia ser soterrat al fossar d'Alcarràs. Els seus fills eren Josep, prior d'Ascaló i resident allí; Francisco, domiciliat a Lleida; el doctor Jaume Nuet, domiciliat a Alcarràs i Rosa, domiciliada a Granyena. Nomenà hereu universal al doctor Jaume Nuet.

El doctor Jaume Nuet va fer el testament a Alcarràs el 6 d'octubre de 1783. Tenia predilecció pels franciscans i els caputxins dels convents de Lleida, on volia que se celebressin les misses en el seu record. Va declarar que el metge aconducat de Vilanova de la Barca, el doctor Labrador, li devia sis duros de plata. El doctor Nuet gaudia d'una bona posició social i econòmica. Posseïa també una casa a Tremp que va heretar del seu avi Bonifaci Vidal.

Deixà usufructuària de tots els seus béns a la seva muller Paula i la va eximir de la llei que obligava a les vídues a fer inventari dels béns. Li va encarregar el manteniment de tots els seus fills amb la decència que li permetessin els seus diners. En el cas de que es tornés a casar, la deixava usufructuària fins que el seu hereu, Jaume, arribés a l'edat competent per al govern de casa seva o fins que es casés.

Deixà dues-centes lliures a cadascun dels seus fills per quan es casessin, però amb la condició de que no es casessin contra la voluntat o estimació de la seva mare o dels seus tutors en el cas de la mort d'aquella. Un dels testimonis del testament va ser el veterinari d'Alcarràs Jaume Falibert.

El doctor Jaume Nuet va fer un segon testament el 30 de maig de 1785, menys detallat que l'anterior. En aquest va ordenar que, si seguint el costum del poble quant al pagament dels delmes i primícies hagués defraudat quelcom als perceptors, s'entregués al rector perceptor de la primícia una quartera de blat i a Jaume Gòdia, que tenia arrendat el delme, dues quarteres.

Deixà al seu fill Francisco la sort de Ramell per quan es casés i, en el cas de la mort de l'hereu Jaume abans de casar-se, manà que l'hereu fos aquest fill Francisco. En cas de la mort d'aquest, que ho fos la filla més gran i així successivament les que seguien en edat. En cas de mort de tots els fills, ordenà que l'herència anés a parar al seu germà Francisco i a la seva muller Paula, a parts iguals.

JERÓNIMO OSSET. Consta com a doctor habitant a Alcarràs en una acta matrimonial del 19 de maig de 1812.

JOSEP PELLISSA. Consta com a doctor en un testament de l'any 1754.

GERONI RAMONELL. Cirurgià d'Alcarràs, natural de Mollet, bisbat de Barcelona. Documentat en diverses ocasions durant el període comprès entre el mes de maig de 1768 i el mes de setembre de 1794.

MARIANO SANCHO. Apotecari d'Alcarràs, natural de Lleida. Era fill de Josep Sancho i de Gertrudis Gasset, de Lleida. Es va casar, essent apotecari d'Alcarràs, el 29 d'octubre de 1803, amb Teresa Charles Sudanelles, d'Alcarràs. Exercí a Alcarràs durant el període comprès entre el mes d'abril de 1803 i el mes d'abril de 1826.

ANTONIO SELVA. Veterinari d'Alcarràs que apareix documentat en una acta matrimonial de l'any 1794.

MATEO TEIXIDOR. Cirurgià d'Alcarràs documentat en uns testaments de l'any 1783, en un dels quals consta com a "*mancebo cirujano*".

JOSEP TEIXIDOR. Apareix com a "*mancebo cirujano*" d'Alcarràs en un testament de l'any 1787.

JOSEP TRILLA. Veterinari d'Alcarràs, natural de Lleida. Va testar el 4 de maig de 1768 i volia ser soterrat al fossar d'Alcarràs. Ordenà que el blat de la conducta d'aquell any fos per a la seva esposa Francisca i que li servís per mantenir-se ella i les seves filles. Deixà usufructuària dels béns que tenia a Lleida a la seva mare. Però en el cas de que aquesta

morís abans que la seva esposa, l'usdefruit havia de passar a aquesta, amb la condició que es mantingués vídua.

Va fer hereus universals de tots els seus béns als fills, a parts iguals; i en el cas que algun morís abans de l'edat de poder testar, la seva part s'havia de dividir a parts iguals entre els demés que restessin vius. Deixà com a curadors i tutors dels seus fills a la seva mare i al seu oncle Pere Trilla i com a marmessors a la seva mare i al rector. Van ser testimonis de l'acte, el pagès Francisco Gòdia i el cirurgià d'Alcarràs Geroni Ramonell.

PERE VALL. Mestre manescal, natural de Poboleda, marit de Teresa Vall Massot, de Juneda. Una filla del matrimoni, de nom Teresa, també natural de Juneda, es va casar el 22 de març de 1762 amb el pagès d'Alcarràs Josep Matges. En aquesta data el manescal ja era difunt.

JOSEP VENÈCIA. Cirurgià de Torres de Segre que el 1717 testimonià un matrimoni i un testament a Alcarràs.

NOTES

Arxiu Històric Provincial de Lleida. Sig. 822.

Arxiu Parroquial d'Alcarràs. Volum II de Testaments (1665-1794) i Volum I de Matrimonis (1634-1867)